

Teachingninja.in

Latest Govt Job updates

Private Job updates

Free Mock tests available

Visit - teachingninja.in

Teachingninja.in

Punjab Police Civilian Support Staff

**Previous Year Paper
(Assistant Forensic
Officer) 2021**

PUNJAB POLICE

Police to its last particle is duty

Exam Name	Recruitment of Civilian Support Staff in Punjab Bureau of Investigation PBI 2021
Post Name	Assistant Forensics Officer

Section : Assistant Forensics Officer

Q.1 In a DNA profile, null alleles arise as a result of:

Ans

- 1. allele drop out
- 2. allele drop in
- 3. low pH
- 4. high pH

Question ID : 2441131246

Q.2 The cephalic index value for brachycephalic type of skull is:

Ans

- 1. 80 – 85
- 2. 65 – 70
- 3. 75 – 80
- 4. 70 – 75

Question ID : 2441131229

Q.3 Sample surveys are types of:

Ans

- 1. secondary data
- 2. tertiary data
- 3. manipulated data
- 4. primary data

Question ID : 2441131286

Q.4 CBRN stands for:

Ans 1. Chemical, Behavior, Radiological and Nuclear
 2. Climate, Biological, Radiological and Nuclear
 3. Critical, Behavior, Radiological and Nuclear
 4. Chemical, Biological, Radiological and Nuclear

Question ID : 2441131282

Q.5 According to the Trademarks Act, 1999, Infringing marks are:

Ans 1. confusingly similar to genuine marks
 2. substantially indistinguishable from a genuine mark
 3. unique marks
 4. genuine marks

Question ID : 2441131241

Q.6 In firearm cases, forensic pathologists deal with:

Ans 1. internal ballistics
 2. transition ballistics
 3. terminal ballistics
 4. external ballistics

Question ID : 2441131243

Q.7 A piece of glass is immersed in a liquid whose refractive index at 25°C is 1.520. The Becke line is plainly visible. This particular type of glass is known to have a refractive index of less than 1.520. The temperature is raised to 45°C at which the Becke line disappears, indicating that the glass and the liquid are now at the same refractive index. The bottle label indicates that the refractive index of the liquid drops 0.0003 units for every degree increase in temperature. What is the refractive index of this piece of glass?

Ans 1. 1.517
 2. 1.514
 3. 1.523
 4. 1.526

Question ID : 2441131239

Q.8 The Rule of Haase defines the:

Ans 1. calculation of sex of a foetus
 2. calculation of age of a foetus
 3. calculation of age of an adult skeleton
 4. calculation of sex of an adult skeleton

Question ID : 2441131263

Q.9 The hara-kiri method of suicide involves stabbing into the:

Ans 1. chest
 2. abdomen
 3. neck
 4. wrist

Question ID : 2441131271

Q.10 'Nothing is immutable' is defined by:

Ans 1. locard's theory
 2. the law of individuality
 3. the principle of comparison
 4. the law of progressive change

Question ID : 2441131226

Q.11 Who among the following individuals is credited with developing the voiceprint technique?

Ans 1. David Gray
 2. Ashlee Kopp
 3. Lawrence A Farwell
 4. Lawrence Kersta

Question ID : 2441131257

Q.12 Which of the following branches of forensic science involve investigating and analyse the failure of construction and material used in it?

Ans 1. Forensic palynology
 2. Forensic entomology
 3. Forensic archaeology
 4. Forensic engineering

Question ID : 2441131256

Q.13 The linkage theory is interrelated with the:

Ans 1. principle of exchange
 2. law of probability
 3. principle of comparison
 4. principle of analysis

Question ID : 2441131225

Q.14 Which of the following types of evidence can be packaged in a mylar bag?

Ans 1. Biological fluids
 2. Firearms
 3. Documents
 4. Explosive residues

Question ID : 2441131249

Q.15 Reports of government experts are admissible under:

Ans 1. Section 292 of IPC, 1860
 2. Section 293 of CrPC, 1974
 3. Section 293 of IPC, 1860
 4. Section 292 of CrPC, 1974

Question ID : 2441131227

Q.16 Tissue bridges are seen in:

Ans 1. lacerations
 2. contusions
 3. stab wounds
 4. abrasions

Question ID : 2441131270

Q.17 Which of the following reagents is typically used to detect nitrate or nitrite containing explosives?

Ans 1. Luminol reagent
 2. Teichmann reagent
 3. Ninhydrin reagent
 4. Griess reagent

Question ID : 2441131258

Q.18 The middle value in a set of observed values is:

Ans 1. mode
 2. range
 3. median
 4. mean

Question ID : 2441131284

Q.19 Intoxilyzer is a frequently used instrument for the measurement of alcohol in drunken driving cases associated with:

Ans 1. Infrared spectroscopy
 2. UV spectroscopy
 3. Atomic absorption spectroscopy
 4. Raman spectroscopy

Question ID : 2441131274

Q.20 The Gustafson's method is applicable for:

Ans 1. sex determination using dental tissues
 2. age estimation using dental tissues
 3. sex determination using long bones
 4. age estimation using long bones

Question ID : 2441131262

Q.21 If a dried semen stain is found at the crime scene, then the expert can examine the stain using:

Ans 1. blue light ALS with an orange filter
 2. blue light ALS with a green filter
 3. red light ALS with a green filter
 4. red light ALS with a blue filter

Question ID : 2441131276

Q.22 Which of the following patterns at the point of origin of fire indicates the possibility of interior fire?

Ans 1. O pattern
 2. L pattern
 3. V pattern
 4. T pattern

Question ID : 2441131247

Q.23 In which of the following tests are cardio-cuffs or sensitive electrodes attached to the subject to measure physiological responses such as blood pressure, pulse, respiration, change in sweat gland activity and blood flow?

Ans 1. Brain mapping
 2. Narco-analysis
 3. ESDA
 4. Polygraph test

Question ID : 2441131288

Q.24 Forensic engineers are involved in the investigation and reconstruction of:

Ans 1. firearm cases
 2. drug trafficking cases
 3. traffic accident cases
 4. suicide cases

Question ID : 2441131272

Q.25 Ninhydrin reagent is used to develop latent fingerprints, where it reacts with _____.

Ans 1. salts found in sweat
 2. carbohydrate found in sweat
 3. amino acids found in sweat
 4. fatty acids found in sweat

Question ID : 2441131250

Q.26 The degree of accuracy in sexing the adult skeleton remains using pelvis alone is:

Ans 1. 80%
 2. 95%
 3. 100%
 4. 60%

Question ID : 2441131261

Q.27 Which of the following agencies in India is actively involved towards CBRN disaster management?

Ans 1. National Remote Sensing Centre (NRSC)
 2. Geological Survey of India (GSI)
 3. National Disaster Response Force (NDRF)
 4. National Disaster Management Authority (NDMA)

Question ID : 2441131283

Q.28 Requested writing should include all of the following, EXCEPT:

Ans 1. collected by copying the questioned document
 2. supplied with the same type of writing instrument and paper used in the questioned document
 3. some words and phrases that are present in the questioned document
 4. long passages

Question ID : 2441131238

Q.29 Which of the following techniques is used for facial recognition?

Ans 1. Video-superimposition
 2. Video comparator
 3. NGS
 4. ESDA

Question ID : 2441131252

Q.30 Hammer head against gypsum board will create:

Ans 1. striation marks
 2. saw and drill marks
 3. extractor marks
 4. compression marks

Question ID : 2441131240

Q.31 A cybercrime in which an authentic computer document is copied unlawfully is known as:

Ans 1. malware
 2. botnet
 3. piracy
 4. crypto jacking

Question ID : 2441131292

Q.32 Which of the following parts of a firearm is the most appropriate to collect 'contact DNA' of the shooter?

Ans 1. Unfired bullet
 2. Barrel
 3. Trigger
 4. Chamber

Question ID : 2441131244

Q.33 In crime scene photography, evidence establishing photographs depict:

Ans 1. specific detail of evidence
 2. clear orientation and exact location of evidence
 3. focal point or landmark
 4. layout of the scene

Question ID : 2441131233

Q.34 Mental eminence is the main feature of the:

Ans 1. frontal bone
 2. zygomatic bones
 3. maxilla
 4. mandible

Question ID : 2441131228

Q.35 Which of the following body fluids can be visualised by alternative light sources at 450 nm with amber goggles?

Ans 1. Urine
 2. Blood
 3. Semen
 4. Saliva

Question ID : 2441131259

Q.36 Abortion is legal in India under different circumstances which comes under MTP Act, 1971, amended twice in _____ and _____.

Ans 1. 1991; 2018
 2. 2000; 2020
 3. 1995; 2019
 4. 2003; 2021

Question ID : 2441131279

Q.37 Self-inflicted death is:

Ans 1. homicidal death
 2. suicidal death
 3. natural death
 4. accidental death

Question ID : 2441131267

Q.38 The blood alcohol content (BAC) legal limit in India is:

Ans 1. 0.0003% per 100 ml blood
 2. 0.3% per 100 ml blood
 3. 0.003% per 100 ml blood
 4. 0.03% per 100 ml blood

Question ID : 2441131275

Q.39 In general, any evidence is admissible in court, if it is:

Ans 1. relevant but not competent
 2. non-relevant but competent
 3. found at the crime scene
 4. relevant and competent

Question ID : 2441131236

Q.40 The IPC to plead in the court of law for insanity is:

Ans 1. Section 90
 2. Section 85
 3. Section 84
 4. Section 88

Question ID : 2441131269

Q.41 In firearm analysis, the range of firing (muzzle to target distance) can be determined by the:

Ans 1. pattern of gunshot residue on the victim's clothing
 2. angle of injury on the victim's body
 3. defected shape of bullet
 4. type of bullet

Question ID : 2441131242

Q.42 Which of the following levels of AFIS can identify the pattern of the print and establish the location of delta and core?

Ans 1. Level 2
 2. Level 3
 3. Level 4
 4. Level 1

Question ID : 2441131254

Q.43 Which of the following is a special detector used to detect the presence of explosive residues?

Ans 1. Charge coupled device
 2. Photomultiplier tube
 3. Phototube
 4. Electron capture detector

Question ID : 2441131248

Q.44 A body is exhumed upon the orders of:

Ans 1. the police
 2. a medicolegal expert and the police
 3. a coroner
 4. a first-class magistrate

Question ID : 2441131265

Q.45 Brain fingerprinting technique was developed by:

Ans 1. Alec Jeffreys
 2. Paul Ekman
 3. Lawrence A Farwell
 4. Kary Mullis

Question ID : 2441131289

Q.46 In which of the following techniques is the truth serum given to the subject before asking questions?

Ans 1. Lie detector
 2. Brain mapping
 3. Breathalyzer
 4. Narco-analysis

Question ID : 2441131287

Q.47 When the traits of evidence resembled with a group of objects, but not with a single object, that feature of evidence is said to be of:

Ans 1. class component
 2. class characteristic
 3. class category
 4. class complexion

Question ID : 2441131235

Q.48 Which of the following classes of chemicals is most abundantly used in India to commit suicide?

Ans 1. Narcotics
 2. Pesticides
 3. Petrochemicals
 4. Psychotropic drugs

Question ID : 2441131281

Q.49 An unauthorized intrusion into computers is known as:

Ans 1. hacking
 2. virus
 3. phishing
 4. DDoS

Question ID : 2441131290

Q.50 Consider the following statements and select the correct option.

- i. Contusion is caused by blunt trauma.
- ii. Women bruise more easily than men.
- iii. Mongolian spots might be confused for contusion.
- iv. Suicidal abrasions are most frequent.

Ans 1. ii, iii and iv are correct
 2. i and iv are correct
 3. i and ii are correct
 4. i, ii and iii are correct

Question ID : 2441131230

Q.51 An autopsy report is written in:

Ans 1. single copy on the same day
 2. single copy on the very next day
 3. triplicate
 4. duplicate

Question ID : 2441131264

Q.52 Infanticide means:

Ans 1. killing of a female child

2.

deliberate and intentional act of killing a child within one year of its birth

3. killing of children of any age group

4.

deliberate and intentional act of killing a child before its birth

Question ID : 2441131277

Q.53 The area of search is divided into two sets of lanes that run at a 90-degree angle to each other known as _____ search method.

Ans 1. grid

2. strip

3. line

4. zone

Question ID : 2441131232

Q.54 Which of the following steps help in reconstructing a crime scene physically?

Ans 1. Sketching and mapping

2. Searching

3. Primary survey

4. Secondary survey

Question ID : 2441131234

Q.55 IAFIS is the abbreviated form of:

Ans 1.

International Automated Fingerprint Individualisation System

2. Integrated Automated Fingerprint Individualisation System

3. International Automated Fingerprint Identification System

4. Integrated Automated Fingerprint Identification System

Question ID : 2441131253

Q.56 Choice of search pattern may be dictated based upon:

Ans 1. random selection
 2. location, size, or condition of the scene
 3. the type of evidence
 4. the entry point of the scene

Question ID : 2441131231

Q.57 Which of the following computer forensic tools is commonly used to inspect emails, identify steganography and crack a password?

Ans 1. Wireshark
 2. Autopsy
 3. FTK
 4. Encase

Question ID : 2441131294

Q.58 Cast of stains are categorised under:

Ans 1. altered stains
 2. passive stains
 3. transfer stains
 4. spatter stains

Question ID : 2441131245

Q.59 Which of the following computer services does NOT fall in the categories of cloud computing?

Ans 1. Platform as a Service (PaaS)
 2. Infrastructure as a Service (IaaS)
 3. Software as a Service (SaaS)
 4. Hardware as a Service (HaaS)

Question ID : 2441131293

Q.60 The rules for criminal responsibility of the insane are all of the following, EXCEPT:

Ans 1. Curren's rule
 2. McNaughton's rule
 3. Durham rule
 4. Haase's rule

Question ID : 2441131268

Q.61 Which of the following is a type of cybercrime in which individuals deceive others by posing as legitimately established enterprises so as to steal valuable personal information (such as account data and credit card information) of the communication users?

Ans 1. Ransomware
 2. Phishing
 3. Web attack
 4. Spamming

Question ID : 2441131291

Q.62 The degree of freedom can be calculated using the formula:

Ans 1. $(n - 2)$
 2. $(n + 1)$
 3. $\left(n - \frac{1}{2}\right)$
 4. $(n - 1)$

Question ID : 2441131285

Q.63 In what ratio should fingerprint specimens be photographed, with respect to its real size, to facilitate the eventual comparison?

Ans 1. 1 : 1
 2. 1 : 2
 3. 2 : 1
 4. 3 : 1

Question ID : 2441131255

Q.64 Which of the following equipment is typically used to measure on field rapid test for alcohol content in drunken driving cases?

Ans 1. TruNarc analyzer
 2. Breathalyzer
 3. Vapour trace analyzer
 4. BOD analyzer

Question ID : 2441131273

Q.65 Which of the following materials is NOT used to cast footprint impressions in snow?

Ans 1. Print wax
 2. Paraffin
 3. Paint thinner
 4. Plaster of Paris

Question ID : 2441131251

Q.66 Atria mortis includes the:

Ans 1. nervous system, respiratory system and digestive system
 2. nervous system, circulatory system and digestive system
 3. nervous system, circulatory system and respiratory system
 4. circulatory system, digestive system and respiratory system

Question ID : 2441131266

Q.67 Luminol reagent is used to detect body fluid, where it reacts with:

Ans 1. acid phosphatase
 2. creatinine
 3. amylase
 4. haemoglobin

Question ID : 2441131260

Q.68 In the normal condition of pregnancy, abortion is illegal in India, if:

Ans 1. conducted after 16 weeks of gestation
 2. conducted after 18 weeks of gestation
 3. conducted after 12 weeks of gestation
 4. conducted after 20 weeks of gestation

Question ID : 2441131278

Q.69 Indented writings can be visualized through:

Ans 1. Fluorescent lighting
 2. IR lighting
 3. Oblique lighting
 4. UV lighting

Question ID : 2441131237

Q.70 In sexual assault cases, the commonly used method for body fluids collection is:

Ans 1. tape lifting

2. vacuuming

3. scraping

4. swabbing

Question ID : 2441131280

Comprehension:

Read the following information carefully and answer the given questions.

Imagine driving a car whose speedometer cannot tell the current speed but only relative to what it was four hours ago. Apart from the comical encounters with police when stopped for speeding and the predicament in defining a “speed limit”, there is a more fundamental problem it would create. The driver will not know whether the car is accelerating or decelerating and, therefore, whether to press the accelerator or the brake. This is a central weakness of India’s GDP statistics, exemplified by last week’s 4Q20 print.

The CSO press release stated that India grew 0.4 per cent on a year-ago basis, that is, relative to the level of GDP four quarters before. Many heaved a sigh of relief at growth turning positive after two-quarters of negative year-ago prints (-24.4 per cent in 2Q20 and -7.3 per cent in 3Q20) and declared that growth would accelerate from hereon as mobility increased and the fiscal policy support started to bite.

Nothing could be further from the truth. To know whether the economy will accelerate or decelerate, one needs to know its current speed. Not what it is relative to a year ago. To do that, one needs to compute the quarter-on-quarter growth as almost all large economies do. These computations are not easy, because each quarter has its own characteristics or, as economists call it, “seasonality”, which naturally increases or decreases activity in that period. Think of quarters with festivals or with harvests versus those without them. The modern economy is more complicated as its seasonal patterns change when its structure does. To compare apples with apples, these changes to seasonality need to be excluded from the data.

The good news is that statisticians have been working on this issue for more than a century and, over the last two decades, many official statistical bodies (such as the US Census Bureau) have made depersonalising methods freely available. Even the most rudimentary statistical package in the market today includes a wide variety of such techniques already built-in.

SubQuestion No : 71

Q.71 Why the modern economy is more complicated?

Ans

- 1.** As its seasonal patterns change when its structure does.
- 2.** Because the driver will not know whether the car is accelerating or decelerating.
- 3.** Because the computations are not easy.
- 4.** As the fiscal policy support started to bite.

Question ID : 2441131298

Comprehension:

Read the following information carefully and answer the given questions.

Imagine driving a car whose speedometer cannot tell the current speed but only relative to what it was four hours ago. Apart from the comical encounters with police when stopped for speeding and the predicament in defining a “speed limit”, there is a more fundamental problem it would create. The driver will not know whether the car is accelerating or decelerating and, therefore, whether to press the accelerator or the brake. This is a central weakness of India’s GDP statistics, exemplified by last week’s 4Q20 print.

The CSO press release stated that India grew 0.4 per cent on a year-ago basis, that is, relative to the level of GDP four quarters before. Many heaved a sigh of relief at growth turning positive after two-quarters of negative year-ago prints (-24.4 per cent in 2Q20 and -7.3 per cent in 3Q20) and declared that growth would accelerate from hereon as mobility increased and the fiscal policy support started to bite.

Nothing could be further from the truth. To know whether the economy will accelerate or decelerate, one needs to know its current speed. Not what it is relative to a year ago. To do that, one needs to compute the quarter-on-quarter growth as almost all large economies do. These computations are not easy, because each quarter has its own characteristics or, as economists call it, “seasonality”, which naturally increases or decreases activity in that period. Think of quarters with festivals or with harvests versus those without them. The modern economy is more complicated as its seasonal patterns change when its structure does. To compare apples with apples, these changes to seasonality need to be excluded from the data.

The good news is that statisticians have been working on this issue for more than a century and, over the last two decades, many official statistical bodies (such as the US Census Bureau) have made depersonalising methods freely available. Even the most rudimentary statistical package in the market today includes a wide variety of such techniques already built-in.

SubQuestion No : 72

Q.72 What is the central idea of the passage?

Ans

- 1. It formulates a recovery plan for the statistical bodies working.
- 2. It describes how different numbers tell different stories in economy.
- 3. It compares the GDP system of India with that of other countries.
- 4. It elucidates the current situation of India in the market.

Question ID : 2441131297

Comprehension:

Read the following information carefully and answer the given questions.

Imagine driving a car whose speedometer cannot tell the current speed but only relative to what it was four hours ago. Apart from the comical encounters with police when stopped for speeding and the predicament in defining a “speed limit”, there is a more fundamental problem it would create. The driver will not know whether the car is accelerating or decelerating and, therefore, whether to press the accelerator or the brake. This is a central weakness of India’s GDP statistics, exemplified by last week’s 4Q20 print.

The CSO press release stated that India grew 0.4 per cent on a year-ago basis, that is, relative to the level of GDP four quarters before. Many heaved a sigh of relief at growth turning positive after two-quarters of negative year-ago prints (-24.4 per cent in 2Q20 and -7.3 per cent in 3Q20) and declared that growth would accelerate from hereon as mobility increased and the fiscal policy support started to bite.

Nothing could be further from the truth. To know whether the economy will accelerate or decelerate, one needs to know its current speed. Not what it is relative to a year ago. To do that, one needs to compute the quarter-on-quarter growth as almost all large economies do. These computations are not easy, because each quarter has its own characteristics or, as economists call it, “seasonality”, which naturally increases or decreases activity in that period. Think of quarters with festivals or with harvests versus those without them. The modern economy is more complicated as its seasonal patterns change when its structure does. To compare apples with apples, these changes to seasonality need to be excluded from the data.

The good news is that statisticians have been working on this issue for more than a century and, over the last two decades, many official statistical bodies (such as the US Census Bureau) have made depersonalising methods freely available. Even the most rudimentary statistical package in the market today includes a wide variety of such techniques already built-in.

SubQuestion No : 73

Q.73 As per the CSO press release, India grew _____ in 3Q20.

Ans 1. 4.0 per cent
 2. -24.4 per cent
 3. 17.1 per cent
 4. -7.3 per cent

Question ID : 2441131299

Comprehension:

Read the following information carefully and answer the given questions.

Imagine driving a car whose speedometer cannot tell the current speed but only relative to what it was four hours ago. Apart from the comical encounters with police when stopped for speeding and the predicament in defining a “speed limit”, there is a more fundamental problem it would create. The driver will not know whether the car is accelerating or decelerating and, therefore, whether to press the accelerator or the brake. This is a central weakness of India’s GDP statistics, exemplified by last week’s 4Q20 print.

The CSO press release stated that India grew 0.4 per cent on a year-ago basis, that is, relative to the level of GDP four quarters before. Many heaved a sigh of relief at growth turning positive after two-quarters of negative year-ago prints (-24.4 per cent in 2Q20 and -7.3 per cent in 3Q20) and declared that growth would accelerate from hereon as mobility increased and the fiscal policy support started to bite.

Nothing could be further from the truth. To know whether the economy will accelerate or decelerate, one needs to know its current speed. Not what it is relative to a year ago. To do that, one needs to compute the quarter-on-quarter growth as almost all large economies do. These computations are not easy, because each quarter has its own characteristics or, as economists call it, “seasonality”, which naturally increases or decreases activity in that period. Think of quarters with festivals or with harvests versus those without them. The modern economy is more complicated as its seasonal patterns change when its structure does. To compare apples with apples, these changes to seasonality need to be excluded from the data.

The good news is that statisticians have been working on this issue for more than a century and, over the last two decades, many official statistical bodies (such as the US Census Bureau) have made depersonalising methods freely available. Even the most rudimentary statistical package in the market today includes a wide variety of such techniques already built-in.

SubQuestion No : 74

Q.74 What is the antonym of the word 'exemplified' as used in the passage?

Ans 1. Diminish

2. Released

3. Confused

4. Servile

Question ID : 2441131300

Comprehension:

Read the following information carefully and answer the given questions.

Imagine driving a car whose speedometer cannot tell the current speed but only relative to what it was four hours ago. Apart from the comical encounters with police when stopped for speeding and the predicament in defining a “speed limit”, there is a more fundamental problem it would create. The driver will not know whether the car is accelerating or decelerating and, therefore, whether to press the accelerator or the brake. This is a central weakness of India’s GDP statistics, exemplified by last week’s 4Q20 print.

The CSO press release stated that India grew 0.4 per cent on a year-ago basis, that is, relative to the level of GDP four quarters before. Many heaved a sigh of relief at growth turning positive after two-quarters of negative year-ago prints (-24.4 per cent in 2Q20 and -7.3 per cent in 3Q20) and declared that growth would accelerate from hereon as mobility increased and the fiscal policy support started to bite.

Nothing could be further from the truth. To know whether the economy will accelerate or decelerate, one needs to know its current speed. Not what it is relative to a year ago. To do that, one needs to compute the quarter-on-quarter growth as almost all large economies do. These computations are not easy, because each quarter has its own characteristics or, as economists call it, “seasonality”, which naturally increases or decreases activity in that period. Think of quarters with festivals or with harvests versus those without them. The modern economy is more complicated as its seasonal patterns change when its structure does. To compare apples with apples, these changes to seasonality need to be excluded from the data.

The good news is that statisticians have been working on this issue for more than a century and, over the last two decades, many official statistical bodies (such as the US Census Bureau) have made depersonalising methods freely available. Even the most rudimentary statistical package in the market today includes a wide variety of such techniques already built-in.

SubQuestion No : 75

Q.75 In the penultimate paragraph, 'current speed' refers to:

Ans 1. Previous GDP
 2. Present year
 3. Seasonal harvest
 4. Recent growth

Question ID : 2441131296

Q.76 ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਤੀਜੀ ਉਤੇ।' ਵਾਕ ਦਾ ਸਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ:

Ans 1. We lived on the first floor and she on the third.
 2. We live on the first floor and she was into the third.
 3. We lived into the first floor and she on the third.
 4.

We were living on the first floor and she has on the third floor.

Question ID : 2441131303

Q.77 'ਝਾਲਰ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ:

Ans 1. Fringed
 2. Frill
 3. Frilled
 4. Coating

Question ID : 2441131301

Q.78 'ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਉਹ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਦਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਗਈ ਸੀ।' ਵਾਕ ਦਾ ਸਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ:

Ans 1.
Last year she did gone to America to pass a course in Public Health.
 2.
Last year she had gone to America to do a course in Public Health.
 3.
Last year she was gone in America to do a course in Public Health.
 4.
Last year she has gone to America to have a course in Public Health.

Question ID : 2441131302

Comprehension:

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦਿਓ:

ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੋਲ-ਸਕਤੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਤੇ ਲੋਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੱਝ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਰ ਭਾਗ 'ਤੇ ਇਵੇਂ ਹੀ ਵਾਪਰੀ। ਫਿਰ ਆਪਸੀ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਮਾਜੀ ਜੀਵਨ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਮਨੋਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਆਉਂਦੀ ਗਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਿਵਧਤਾ ਆਉਂਦੀ ਗਈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪੱਖ ਦੇ ਅੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਬਿਆਨ ਸਕਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਬਲਵਾਨ ਹੋਈ। ਤਦ ਉਸ ਨੇ ਲੋਕ-ਗਾਥਾ ਅਤੇ ਪਰੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਲੋਕ-ਗਾਥਾ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਯੁੱਧਾਂ ਦਾ ਜਸ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਰੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਜੱਹਰ ਵਿਖਾਏ। ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਜਾਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਰੀਤ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਫਰ ਕਰਦੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਲੋਕ-ਰਚਨਾ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਈ ਅਤੇ ਪੀੜ੍ਹੀ-ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ ਅੱਗੇ ਚਲਦੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ਼ ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਝਲਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਅਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਰਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭਿਆ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਅਸਭਿਆ ਕਹਿ ਕੇ ਛੁਟਿਆਉਂਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਰਾਜੇ-ਮਹਾਰਾਜੇ, ਸਾਮੰਤ, ਪ੍ਰੋਤੁਲ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਵਰਗ ਅਨਪੜ੍ਹ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਇਹੀ ਵਰਗ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ।

SubQuestion No : 79

Q.79 ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕਿਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ?

Ans

- 1. ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ
- 2. ਯਥਾਰਥ ਨੂੰ
- 3. ਰੁਮਾਂਸ ਨੂੰ
- 4. ਹਰ ਅੰਗ ਨੂੰ

Question ID : 2441131307

Comprehension:

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤ੍ਰ ਦਿਉ:

ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੋਲ-ਸਕਤੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਤੇ ਲੋਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੱਝ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਰ ਭਾਗ 'ਤੇ ਇਵੇਂ ਹੀ ਵਾਪਰੀ। ਫਿਰ ਆਪਸੀ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਮਾਜੀ ਜੀਵਨ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਮਨੋਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਆਉਂਦੀ ਗਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਿਵਧਤਾ ਆਉਂਦੀ ਗਈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪੱਖ ਦੇ ਅੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਬਿਆਨ ਸਕਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਬਲਵਾਨ ਹੋਈ। ਤਦ ਉਸ ਨੇ ਲੋਕ-ਗਾਥਾ ਅਤੇ ਪਰੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਲੋਕ-ਗਾਥਾ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਯੁੱਧਾਂ ਦਾ ਜਸ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਰੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਜੱਹਰ ਵਿਖਾਏ। ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਜਾਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਰੀਤ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਫਰ ਕਰਦੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਲੋਕ-ਰਚਨਾ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਈ ਅਤੇ ਪੀੜ੍ਹੀ-ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ ਅੱਗੇ ਚਲਦੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ਼ ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਝਲਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਅਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਰਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭਿਆ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਅਸਭਿਆ ਕਹਿ ਕੇ ਛੁਟਿਆਉਂਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਰਾਜੇ-ਮਹਾਰਾਜੇ, ਸਾਮੰਤ, ਪ੍ਰੋਤੁਲ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਵਰਗ ਅਨਪੜ੍ਹ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਇਹੀ ਵਰਗ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ।

SubQuestion No : 80

Q.80 ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਿਹੜਾ ਵਰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ?

Ans 1. ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ ਲੋਕ

2. ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਅਤੇ ਸਾਮੰਤ

3. ਅਖੌਤੀ ਸਭਿਆਕ ਲੋਕ

4. ਦਿਹਾਤੀ ਲੋਕ

Question ID : 2441131308

Comprehension:

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤ੍ਰ ਦਿਉ:

ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੋਲ-ਸਕਤੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਤੇ ਲੋਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੱਝ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਰ ਭਾਗ 'ਤੇ ਇਵੇਂ ਹੀ ਵਾਪਰੀ। ਫਿਰ ਆਪਸੀ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਮਾਜੀ ਜੀਵਨ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਮਨੋਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਆਉਂਦੀ ਗਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਿਵਧਤਾ ਆਉਂਦੀ ਗਈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪੱਖ ਦੇ ਅੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਬਿਆਨ ਸਕਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਬਲਵਾਨ ਹੋਈ। ਤਦ ਉਸ ਨੇ ਲੋਕ-ਗਾਥਾ ਅਤੇ ਪਰੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਲੋਕ-ਗਾਥਾ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਯੁੱਧਾਂ ਦਾ ਜਸ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਰੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਜੱਹਰ ਵਿਖਾਏ। ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਜਾਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਰੀਤ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਫਰ ਕਰਦੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਲੋਕ-ਰਚਨਾ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਈ ਅਤੇ ਪੀੜ੍ਹੀ-ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ ਅੱਗੇ ਚਲਦੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ਼ ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਝਲਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਅਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਰਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭਿਆ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਅਸਭਿਆ ਕਹਿ ਕੇ ਛੁਟਿਆਉਂਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਰਾਜੇ-ਮਹਾਰਾਜੇ, ਸਾਮੰਤ, ਪ੍ਰੋਤੁਲ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਵਰਗ ਅਨਪੜ੍ਹ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਇਹੀ ਵਰਗ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ।

SubQuestion No : 81

Q.81 ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ ਦਾ ਚੁੱਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ:

Ans

- ✓ 1. ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ :ਸਿਰਜਣਾ ਤੇ ਸੰਭਾਲ
- ✗ 2. ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਰਗ-ਵੰਡ
- ✗ 3. ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ
- ✗ 4. ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਭਿਆਕ ਸਮਾਜ

Question ID : 2441131305

Comprehension:

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤ੍ਰ ਦਿਉ:

ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੋਲ-ਸਕਤੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਤੇ ਲੋਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੱਝ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਰ ਭਾਗ 'ਤੇ ਇਵੇਂ ਹੀ ਵਾਪਰੀ। ਫਿਰ ਆਪਸੀ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਮਾਜੀ ਜੀਵਨ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਮਨੋਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਆਉਂਦੀ ਗਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਿਵਧਤਾ ਆਉਂਦੀ ਗਈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪੱਖ ਦੇ ਅੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਬਿਆਨ ਸਕਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਬਲਵਾਨ ਹੋਈ। ਤਦ ਉਸ ਨੇ ਲੋਕ-ਗਾਥਾ ਅਤੇ ਪਰੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਲੋਕ-ਗਾਥਾ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਯੁੱਧਾਂ ਦਾ ਜਸ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਰੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਜੱਹਰ ਵਿਖਾਏ। ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਜਾਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਰੀਤ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਫਰ ਕਰਦੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਲੋਕ-ਰਚਨਾ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਈ ਅਤੇ ਪੀੜ੍ਹੀ-ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ ਅੱਗੇ ਚਲਦੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ਼ ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਝਲਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਅਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਰਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭਿਆ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਅਸਭਿਆ ਕਹਿ ਕੇ ਛੁਟਿਆਉਂਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਰਾਜੇ-ਮਹਾਰਾਜੇ, ਸਾਮੰਤ, ਪ੍ਰੋਤੁਲ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਵਰਗ ਅਨਪੜ੍ਹ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਇਹੀ ਵਰਗ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ।

SubQuestion No : 82

Q.82 ਪਰੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

Ans

- 1. ਸੁਫਲਿਆਂ ਦੀ
- 2. ਕਲਪਨਾ ਦੀ
- 3. ਬੀਰ ਰਸ ਦੀ
- 4. ਪਰੀਆਂ ਦੀ

Question ID : 2441131306

Comprehension:

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਿਮਨ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦਿਓ:

ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੋਲ-ਸਕਤੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਤੇ ਲੋਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਢ ਬੱਝ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਰ ਭਾਗ 'ਤੇ ਇਵੇਂ ਹੀ ਵਾਪਰੀ। ਫਿਰ ਆਪਸੀ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਮਾਜੀ ਜੀਵਨ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਮਨੋਭਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਆਉਂਦੀ ਗਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਿਵਧਤਾ ਆਉਂਦੀ ਗਈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪੱਖ ਦੇ ਅੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਬਿਆਨ ਸਕਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਬਲਵਾਨ ਹੋਈ। ਤਦ ਉਸ ਨੇ ਲੋਕ-ਗਾਥਾ ਅਤੇ ਪਰੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਲੋਕ-ਗਾਥਾ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਯੁੱਧਾਂ ਦਾ ਜਸ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਰੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਜੱਹਰ ਵਿਖਾਏ। ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਜਾਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਰੀਤ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਫਰ ਕਰਦੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਲੋਕ-ਰਚਨਾ ਮੌਖਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਈ ਅਤੇ ਪੀੜ੍ਹੀ-ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ ਅੱਗੇ ਚਲਦੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ਼ ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਝਲਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਅਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਰਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭਿਆ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਰਗ ਨੂੰ ਅਸਭਿਆ ਕਹਿ ਕੇ ਛੁਟਿਆਉਂਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਰਾਜੇ-ਮਹਾਰਾਜੇ, ਸਾਮੰਤ, ਪ੍ਰੋਤੁਲ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਵਰਗ ਅਨਪੜ੍ਹ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਇਹੀ ਵਰਗ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ।

SubQuestion No : 83

Q.83 ਬਿਆਨ ਸਕਤੀ ਵਿਚ ਵਾਪੇ ਦੇ ਛਲਸ਼ਰੂਪ ਕਿਸ ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ ਰੂਪ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋਈ?

Ans 1. ਲੋਕ-ਸਾਹਿਤ
 2. ਲੋਕ-ਗਾਥਾ
 3. ਲੋਕ-ਗੀਤ
 4. ਲੋਕ-ਕਾਵਿ

Question ID : 2441131309

Q.84 'The man has knowingly or unknowingly destroyed its own environment, its life support system on the earth.' ਵਾਕ ਦਾ ਸਹੀ -ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ:

Ans ✗ 1.

ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਪਾਲਕ ਸਿਲਸਲੇ ਪਰਿਆਵਰਣ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

✗ 2.

ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਆਵਰਣ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਪਾਲਕ ਸਿਲਸਲੇ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

✗ 3.

ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ, ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪਰਿਆਵਰਣ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

✓ 4.

ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ, ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਪਾਲਕ ਸਿਲਸਲੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

Question ID : 2441131310

Q.85 'I have no actual figures regarding the amount of money accumulated by my wife.' ਵਾਕ ਦਾ ਸਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ:

Ans ✗ 1.

ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਕੋਲੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਹੀ ਅੰਕੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

✗ 2.

ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਕੋਲ ਸਹੀ ਅੰਕੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

✓ 3.

ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਹੀ ਅੰਕੜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

✗ 4.

ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਸਹੀ ਅੰਕੜੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ।

Question ID : 2441131311

Q.86 According to global wind power report 2021 published by global wind energy council which countries have over half of total wind power capacity?

Ans ✗ 1. China and India

✗ 2. Russia and USA

✗ 3. Canada and USA

✓ 4. USA and China

Question ID : 2441131312

Q.87 In April 2021, NATO launched the joint military exercise in which country?

Ans ✗ 1. France

✓ 2. Albania

✗ 3. Greece

✗ 4. Germany

Question ID : 2441131313

Q.88 When was 1st Anglo Sikh War fought?

Ans 1. 1850
 2. 1845
 3. 1847
 4. 1840

Question ID : 2441131316

Q.89 Archeologist called the western part of Harappa as _____.

Ans 1. Lower town
 2. Rajmahal
 3. Great bath
 4. Citadel

Question ID : 2441131315

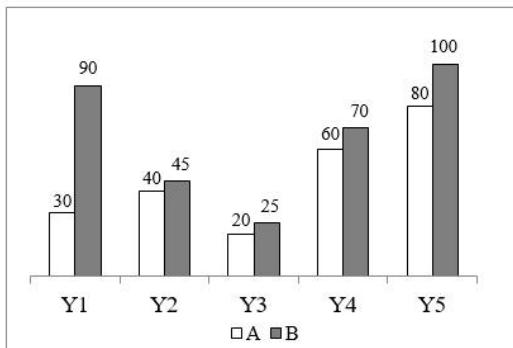
Q.90 In May 2021, which state of India launched solar based electrification program for remote villagers?

Ans 1. Goa
 2. Rajasthan
 3. Madhya Pradesh
 4. Gujarat

Question ID : 2441131314

Q.91 The bar graph given below shows the production of rice by two companies in five years.

J1 = The average value of the production of rice by company A in years Y1, Y2 and Y3.

J2 = The difference between the production of rice by companies A and B in all the five years.

What is the value of J1 : J2?

Ans 1. 4 : 9
 2. 9 : 5
 3. 3 : 10
 4. 3 : 7

Question ID : 2441131321

Q.92 If the mean of 5, 8, 7, x, 6 is 6. Then, what is the value of x?

Ans 1. 8
 2. 4
 3. 6
 4. 2

Question ID : 2441131317

Q.93 A sum of ₹ 15000 is lent out at the rate of 16 percent per annum on simple interest. What will be the simple interest for 2 years?

Ans 1. ₹ 4800
 2. ₹ 5600
 3. ₹ 4400
 4. ₹ 4200

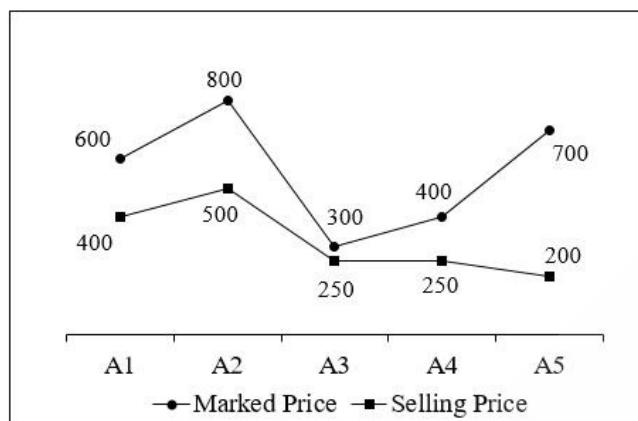
Question ID : 2441131319

Q.94 The Price of a pen is 50 percent more than the price of a bottle. If the price of a bottle is ₹ 256, then what is the price of a pen?

Ans 1. ₹ 384
 2. ₹ 312
 3. ₹ 306
 4. ₹ 348

Question ID : 2441131318

Q.95 The line chart given below shows the marked price and selling price of five articles.

Discount = Marked price – Selling price

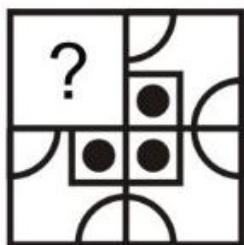
Which of the following sequence of value of discount on five articles is correct?

Ans 1. A5 > A2 > A1 > A3 > A4
 2. A5 > A2 > A1 > A4 > A3
 3. A2 > A5 > A1 > A4 > A3
 4. A3 > A4 > A1 > A2 > A5

Question ID : 2441131320

Q.96 Which answer figure will complete the pattern in the question figure?

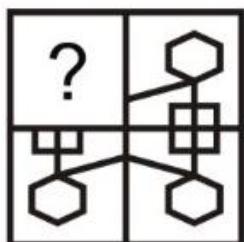
Ans

Question ID : 2441131322

Q.97 Which answer figure will complete the pattern in the question figure?

Ans

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Question ID : 2441131323

Q.98 In the following question below are given some statements followed by some conclusions based on those statements. Taking the given statements to be true even if they seem to be at variance from commonly known facts. Read all the conclusions and then decide which of the given conclusion logically follows the given statements.

Statements:

- I. All A are B.
- II. Some B are C.

Conclusion:

- I. Some B are A.
- II. All A are C.
- III. No C is B.

Ans

- 1. Only conclusion I follows
- 2. All conclusions follow
- 3. Only conclusion II follows
- 4. Neither conclusion follows

Question ID : 2441131326

Q.99 In the following question, select the number which can be placed at the sign of question mark (?) from the given alternatives.

18	16	19
5	4	?
299	240	312

Ans 1. 9
 2. 8
 3. 12
 4. 7

Question ID : 2441131325

Q.100 Rohit walks 3 km towards the north. He turns to the left and walks 4 km. Finally, he turns to the right and walks 5 km. In which direction is he now from the starting point?

Ans 1. South-West
 2. North-East
 3. South-East
 4. North-West

Question ID : 2441131324

